

XXXI TAVALINE PÜHAPÄEV C AASTAL

(Esimene lugemine Trk 11,22-12,2)

Lugemine Saalomoni tarkuseraamatust:

Issand, kogu maailm on sinu ees nagu kübeke kaalukaussidel, otsekui kastetilk, mis hommikul maha langeb. Sina halastad aga kõigi peale, sest sa suudad kõike, ja vaatad mööda inimeste pattudest, et nad meelt parandaksid. Sest sina armastad kõike, mis olemas on, ega põlga midagi, mida sa oled teinud, sest sina ei olegi loonud midagi, mida sa ise vihkaksid. Sest kuidas saaks miski püsida, kui sina ei tahaks, või kuidas säiliks see, keda sina ei ole kutsunud? Sina aga säästad kõiki, sellepärast et nad on sinu omad, Issand, hingede armastaja. Sest sinu surematu Vaim on kõiges. Sellepärast sa karistad langevaid leebelt ja manitsed neid nende patte meenutades, et nad loobuksid kurjusest ja usuksid sinusse, Issand.

See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps 145, 1-2.8-9.10-11.13c-14 (R: 1a))

R: Ma kiidan sind kõrgeks, mu Jumal ja mu kuningas.

Ma kiidan sind kõrgeks, mu Jumal ja mu kuningas.

Ja ma tänan su nime ikka ja igavesti.

Iga päev ma tänan sind

ja kiidan su nime ikka ja igavesti.

R:

Armuline ja halastaja on Issand,

kannatlik ja suur helduselt.

Issand on hea kõigile

ja tema halastus on üle kõigi tema tegude.

R:

Sind ülistavad, Issand, kõik sinu teod,

ja su vagad tänavad sind.

Nemad kõnelevad sinu riigi auhiilgusest

ja nad räägivad su vägevusest,

R:

Sinu riik on kõigi ajastute riik

ja sinu valitsus kestab rahvapõlvest rahvapõlve.

Issand toetab kõiki, kes on langemas,

ja tema tõstab püsti kõik, kes on küüru vajutatud.

R:

(Teine lugemine 2Ts 1,11-2,2)

Lugemine püha apostel Pauluse teisest kirjast Tessalooniklastele:

Vennad: Sellepärast me palvetamegi alati teie eest, et meie Jumal teeks teid oma kutsumise vääriliseks ja et ta oma väes teeks täielikuks kogu teie headuse meelepärasuse ja usu teo, et meie Issanda Jeesuse nimi kirkastuks teis ja teie temas, meie Jumala ja Issanda Jeesuse Kristuse armu mööda. Me palume aga teid, vennad, meie Issanda Jeesuse Kristuse tulemise pärast, siis kui meid kogutakse tema juurde, et te ei laseks end nii ruttu ajada segadusse ega heidutada - ei vaimu ega sõna ega kirja läbi, mis nagu pärineks meilt -, otsekui Issanda päev oleks juba käes.

See on Jumala Sõna.

(Evangeelium Lk 19,1-10)

Lugemine Luuka Evangeeliumist

Sel ajal, kui Jeesus jõudis Jeerikosse, läks ta sealt läbi. Ja vaata, seal oli mees, Sakkeus nimi; see oli tõlnerite ülem, ja ta oli rikas. Sakkeus püüdis näha saada, milline neist on Jeesus, aga see ei õnnestunud rahvahulga pärast, sest ta oli lühikest kasvu. Siis ta jooksis ettepoole ja ronis mooruspuu otsa, et teda näha, sest Jeesus pidi sealtkaudu minema.

Ja kui Jeesus sinna paika jõudis, vaatas ta üles ja ütles temale: "Sakkeus, tule kiiresti maha, sest täna pean ma jääma sinu kotta!" Ja Sakkeus tuli kiiresti maha ja võttis Jeesususe rõõmuga vastu. Ja seda nähes nurisesid kõik: "Tema on patuse mehe juurde öömajale läinud!"

Sakkeus ütles aga Issanda ette astudes: "Vaata, Issand, poole oma varandusest annan ma vaestele, ja kui ma olen kellelki midagi välja pressinud, siis ma annan neljakordselt tagasi." Aga Jeesus ütles talle: "Täna on sellele kojale tulnud pääste, sest ka tema on Aabrahami poeg. Sest Inimese Poeg on tulnud otsima ja päästma kadunud."

See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Armsad õed ja vennad, on olemas üks väga hea film Kalkutta ema Teresast, milles on näha kaadrid, kuidas ta surijate ja "äravisatud" laste eest hoolitses. Mis seejuures silma torkab, on ema Teresa näoilme, kui ta oma hoolealustega tegeles. Tema nägu näib peaaegu tundetu, aga kui kogu olukorra üle sügavalt järele mõelda, siis saab see mõistetavaks. Inimene, kes elaks emotsionaalselt sisse niisugusesse viletsusse, suudaks ainult lohutamatult nutta. Nutmine üksi aga hädalisi ei aita. Sellepärast on vahel vaja ka südamekõvadust, et midagi teha suuta. Jah, muidugi, kõike viletsust ei suuda ükski inimene maa pealt kaotada või heastada. Kuid paljugi saab ära teha, kui kaastunne ja liiga head kavatsused ei halva inimese töövoimet lõplikult. Me loeme patutunnistuse...

Jutlus

Armsad õed ja vennad, ilmselt on inimühiskonna ajaloos alati olnud igasuguseid nuhke ja kaasajooksikuid: neid, kes töötasid okupantide heaks, kogudes oma sõprade kohta kompromiteerivat materjali, osalesid mingis sõjalises riigipöördes või revolutsioonis selle rahva või ühiskonnakihi vastu, millesse nad ise kuulusid. Mõned tegid seda noore ea mässumeelsusest ja hindasid oma käitumise hiljem ümber. Kuid alati on olnud ka inimesi, kelle kaasajooksmise motiiviks olid algusest peale üksnes karjäär ja materiaalsed väärtused. Mõned neist hakkasid küll millalgi aru saama, kui raske on nii paljude kompromissidega omaenda südametunnistuse ees toime tulla, ja püüdsid oma viga parandada, kuid paraku õnnestus see neil üsna harva ja nende nimi jäi määrituks elu lõpuni.

Muidugi on kollaborantide seas võimalik leida ka niisuguseid inimesi, kelle kogu välispidine teenistusvalmidus oma ülekohtutegijatest tööandjate ees on ainult mask, kelle kavatsus on algusest peale olnud soov kaitsta kaaskodanikke okupantide, võimuhagete või muude kurnajate eest. Missugusest motiivist lähtus aga juudi rahvusest ülemtõlner Sakkeus tänasest evangeeliumist, seda me ei tea, sest andmed tema isiku kohta on liiga napid. Teame vaid, et ta oli maksukogujate ülem - see tähendab, pidas ametit, mis kuulus tavaliselt roomlastele, ja tema ülesandeks oli oma rahvalt roomlaste heaks maksude kogumise organiseerimine regioonis.

Kuidas oli üldse tol ajal võimalik, et juudi rahvusest inimene okupatsiooni tingimustes nii kõrgele kohale oli tõusnud? Kui panna tähele Sakkeuse käitumist, nagu evangeelium seda kirjeldab, on põhjust arvata, et ta oli hea taktik ja situatsioonitundja. Kuid kes oli Sakkeus inimesena? Seda ei saa me täpselt ilmselt kunagi teada, sest olemasolevate andmete põhjal on võimalik konstrueerida kaks üsna erinevat tõlgendust.

Ühest küljest võis Sakkeus olla sügava vastutustundega inimene, kelle motiiviks oli roomlased üle kavaldada, võimalikult vähem lambaid huntide kätte jätta. Juudina võis ta üritada selle eest hea seista, et tema rahvuskaaslased

võimalikult vähem makse maksaksid. Aga see oli väga keeruline ülesanne: säilitada okupatsioonivõimude heakskiit ja kaitse, ning samal ajal hoiduda vabadusvõitlejate sihtmärgiks sattumast. Esimeseks tingimuseks oli muidugi absoluutne vaikimine oma motiividest, nii juutide kui roomlaste ees. Juudid pidid teda ikka ja igal pool kiruma, et ta on reetur ja kurnaja, roomlased aga uskuma, et ta on neile kasulik. Et mitte kahtlust äratada, pidi Sakkeus elama samasuguses rikkuses kui tema roomlastest kõrged ametikaaslased, ja sellepärast pidi ta ka oma suure palga koos maksudega rahva käest sisse nõudma.

Ometi on sellel lool veel ka teine võimalik tõlgendus. Võibolla ei olnudki Sakkeus salajane heategija, vaid hoopis absoluutne pragmaatik ja küünik, kes nägi igas olukorras vaid omakasu. Kuna ta maksukogujana endale üha rohkem vaenlasi tekitas, oli tal tarvis mingit taktikalist käiku, et inimeste nurinat leevendada. Variseridele ja saduseridele lähenemine ning nende kaudu rahva poolehoidu võitmine oli tõlnerile võimatu - nad pidasid teda roojaseks ja patuseks, oma rahva reetjaks. Jeesuse tulekuga tema kodulinna avanes Sakkeusel võimalus luua endast soodsam pilt, et ta on olnud tegelikult alati juutide poolel - tal oli seda lausa eluliselt vaja, et pääseda salamõrvarite pistodast. Heaks alternatiiviks oli läheneda Jeesusele, kes ei põlanud maksunõudjaid nagu rikkad, sest Jeesus elas ise vaeselt ja käskis sageli ka teistel oma vara puudustkannatajatele jagada.

Nüüd tuleb muidugi küsida, et kui Sakkeusel olid ainult taktikalised kaalutlused, miks oleks siis Jeesus pidanud niisuguses küsitavas pettemanöövris kaasa tegema? Võibolla aitab meid siin tänapäevane teadmine inimese psüühikast. Tuletagem veel kord meelde, et Sakkeus oli omal jõul saavutanud Rooma haldussüsteemis ebatavaliselt kõrge positsiooni. Sellise karjääri puhul on tihti tegemist antisotsiaalsete isikuomadustega - inimestega, kes on edukad seetõttu, et oma aju ehituse tõttu puudub neil võime kaasa tunda ja seega suudavad nad minna piltlikult öeldes üle laipade, mida normaalse psüühikaga inimene ei suuda. Jeesus tundis inimeste mõtteid ja oskas ära näha nende kaasasündinud omaduste piirid. Ta võis mõista, et see, mida Sakkeus antud hetkel tegi, oli tema olukorras ja tema võimetega arvestades parim, ning kiitis seetõttu tema teguviisi heaks ja austas teda oma külaskäiguga.

Armsad õed ja vennad, küllap olete teiegi näinud inimesi, kes on küll täielikud egoistid, kuid kes on taibanud, et teisi inimesi jäägitult ära kasutada ei maksa juba omaenda egoismi huvides. Muidu tekib lihtsalt liiga palju vaenlasi, kes segavad egoisti oma vajadustele keskendumast. Et kaitsta oma enesekeskust, peab ta pidama silmas ka teiste huvisid. Nii saavad intelligentsetest egoistidest välispidi altruistid, mis ei pruugi nende sisemust üldsegi muuta - kuid kas see lõppude lõpuks ongi nii oluline? Peaasi on ju, et see ei kahjusta siis enam teisi inimesi.

Paraku, armsad õed ja vennad, on otstarbekam loobuda liiga keerulistest kompromissidest oma südametunnistusega, sest pole mingit garantiid, et meil on sama palju õnne kui Sakkeusel. Head kavatsused, mis balansseerivad patu ja vooruse piiril, loovad harva püsivaid väärtusi. Elustiil, mis patuga kompromisse tehes saavutatakse, võib liiga palju meeldima hakata ning enne kui märkad, on südametunnistus juba korrumppeerunud. Nööri puntrasse kogunemist on palju kergem vältida kui pundart hiljem lahti harutada. Aamen.